

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات ۲۱۲-۱۹۵

بررسی نقش بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حساب‌برسان بر ریسک شهرت اخلاقی و کیفیت حساب‌رسی با استفاده از رویکرد دلفی و معادلات ساختاری

^۱ علی گلی
^۲ علی خوزین
^۳ مجید اشرفی
^۴ آرش نادریان

چکیده

این پژوهش به بررسی نقش بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حساب‌برسان بر ریسک شهرت اخلاقی و کیفیت حساب‌رسی با استفاده از رویکرد دلفی پرداخته است. یکی از روش‌های از بین بردن ریسک، انتقال ریسک می‌باشد و از آنجائیکه حساب‌برسان به دلایل مختلف از جمله قصور ممکن است با ریسک‌هایی مواجه شوند، بیمه مسئولیت حرفه‌ای در این بین برای آنها راهگشا است. این مطالعه از طریق رویکرد دلفی و براساس ۹۵ پرسشنامه تکمیل شده توسط حساب‌برسان در سال ۱۳۹۷ صورت گرفت. با استفاده از روش معادلات ساختاری نتایج فرضیه اول نشان داد که حساب‌برسان مستقل بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای را بر کاهش ریسک شهرت خود مؤثر می‌دانند و ارتباط مثبت و معناداری میان بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای و کاهش ریسک شهرت اخلاقی حساب‌برسان وجود دارد. در ارتباط با فرضیه دوم نتایج نشان داد که بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای منجر به کاهش کیفیت حساب‌رسی می‌شود.

واژگان کلیدی

ریسک شهرت اخلاقی، کیفیت حساب‌رسی، بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حساب‌برسان، معادلات ساختاری.

۱. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران.

۲. استادیار، گروه حسابداری، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. استادیار، گروه حسابداری، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران.

۴. استادیار، گروه حسابداری، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، علی آباد کتول، ایران.

طرح مسأله

طبقه‌بندی موضوعی: M14, G32

هدف کلی حساب‌رسان حفاظت از منافع سهامداران در مقابل تحریفات و اشتباهات بااهمیت موجود در صورت‌های مالی است. حساب‌رسان به‌منظور حفظ اعتبار حرفه، شهرت اخلاق حرفه‌ای خود و اجتناب از دعاوی قضایی علیه خود به دنبال افزایش کیفیت حسابرسی هستند. ورشکستگی شرکت‌های بزرگ تجاری از قبیل انرون، آدلفیا، ورلد کام، گلوبال کراسینگ و تایکو به دلیل اعمال مدیریت سود در حجم وسیعی اتفاق افتاده است. ورشکستگی شرکت انرون را اولین شکست بزرگ مالی در قرن اخیر و بزرگ‌ترین شکست در تاریخ اقتصادی دنیا از بدو تأسیس واحدهای تجاری بزرگ داشته‌اند. ارزش سهام این شرکت در اواسط سال ۲۰۰۱ میلادی به شدت شروع به کاهش نمود و در دسامبر همان سال این شرکت رسماً اعلام ورشکستگی نمود و در این میان سرمایه‌گذاران، بازار سرمایه و دنیای اقتصاد را مات و مبهوت نمود. موضوع به قدری مهم بود که در کنگره آمریکا مورد بحث قرار گرفت و مدیران ارشد شرکت و حساب‌رسان آن تحت پیگرد قانونی قرار گرفتند (تندلو و ون استرایلن، ۲۰۰۸). اما هنگامی که یک موسسه حسابرسی به دلیل شکایت‌های قانونی در معرض خطر ورشکستگی قرار می‌گیرد، اولین موضوعی که مطرح می‌شود بیمه مسئولیت حرفه‌ای آن‌ها است. چند استدلال در مورد نقش بیمه مسئولیت حسابرسی وجود دارد. یک دیدگاه این است که بیمه مسئولیت نقش نظارتی ایفا می‌کند، چراکه بیمه مسئولیت، بیمه‌گرها را به‌طور کامل بیمه کرده و محدودیت پوشش را موشکافی می‌کند (گریفیث، ۲۰۰۵؛ هلدرنس، ۱۹۹۰؛ اسولیوان، ۱۹۹۷). دیدگاه دیگر این است که بیمه مسئولیت اثربخشی دعاوی مطروحه را به عنوان یک دستگاه برای نظارت بر حساب‌رسان کاهش می‌دهد، و حساب‌رسان را از تهدید دعاوی مطروحه جدا می‌کند (چانگ و وین، ۲۰۰۸؛ کور، ۱۹۹۷؛ وین، ۲۰۰۸). اگرچه شواهد تجربی در این موضوع ترکیب شده است و بیمه مسئولیت هنوز هم به عنوان یک حفاظت مهم برای مؤسسات حسابرسی از دفاع و حل‌وفصل پرونده‌های حقوقی است. از سوی دیگر از آنجاکه در نتیجه حسن شهرت حساب‌رسان، اعتبار اطلاعات صورت‌های مالی افزایش یافته و بر اثر نظارت و مراقبت حرفه‌ای حساب‌رسان کیفیت حسابرسی و در نتیجه کیفیت اطلاعات صورت‌های مالی افزایش خواهد یافت، بنابر این این مطالعه به بررسی نقش بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حساب‌رسان بر ریسک شهرت و کیفیت حسابرسی با استفاده از رویکرد دلفی می‌پردازد.

ادبیات تحقیق و مروری بر پیشینه تحقیق

امروزه تجارت در بسیاری از موارد با حقوق بشر و اخلاق مرتبط است. بدین معنا که نهاد های تجاری ممکن است در جهت دستیابی به اهدافشان اخلاقیات، محیط و اجتماع را نادیده

بگیرند. در درازمدت اثرات این موضوع گسترده بوده و به دلیل تناقض پیش آمده ثبات در جامعه از بین می‌رود. رویکردهای متداول به مسئولیت اجتماعی شرکتها با تعریف مدلی سرو کار دارد که مکانیزمهایی را برای پذیرش ابزارهای مدیریتی و رویه‌های مسئولیت اجتماعی توسط شرکتهای برای عملکرد اقتصادی بهتر از طریق کاهش ریسک و هزینه، حداکثر سازی سود، مزیت رقابتی، شهرت و مشروعیت و هم افزایی در ایجاد ارزش شناسایی کند. برخی رویکردها، روی مزایا و منافع کوتاه مدت و میان مدت تاکید دارند و برخی دیگر با چشم انداز بلند مدت، به دنبال کسب منافع و ایجاد ارزش پایدار هستند. (گالی، ۲۰۱۳) و (داوودی نصر و همکاران، ۱۳۹۷) گسترش روزافزون شرکتها، موجبات کثرت اشخاص درگیر را که منافع آنها به نحوی با شرکت عجین است، فراهم آورده است. این امر، بخصوص در شرکت‌های سهامی عام مشهود است. مالکان این شرکتها اقبال مختلف جامعه با سلايق و منافع متفاوت می‌باشند، ولی قطعاً همگی آنها بر هدف مشترکی که آنها را به شرکت پیوند داده است اذعان خواهند داشت و آن هدف، جزء منافع شخصی نیست (مرچانت و ون در استدا، ۲۰۱۱). آنها با این هدف، پول و سرمایه انسانی خود را در شرکت سرمایه‌گذاری کرده‌اند که به مطلوبیت و بازدهی بیشتری دست یابند و توان مصرف آتی آنها نسبت به آنچه در حال حاضر قادر به مصرف آن هستند، افزایش یابد و گر نه قطعاً در حال حاضر وجوه خود را صرف احتیاجات فعلی می‌نمودند و یا در موقعیت مناسب دیگری بکار می‌گرفتند (تئوری مصرف در اقتصاد). به عبارت دیگر در انتظار کسب بازده مازاد هستند. به‌طور کلی می‌توان بازده مازاد را به عنوان فزونی مطلوبیت مورد انتظار شخص با توجه به وضعیت فعلی او در نظر گرفت که قطعاً از دید اشخاص مختلف، کاملاً متفاوت خواهد بود و تا حدود زیادی تحت تأثیر ویژگی‌های فردی قرار دارد (همان منبع). در متون مالی و اقتصادی، مطلوبیت مورد انتظار شخص جهت تصمیم‌گیری، تابعی از دو عامل اصلی در نظر گرفته می‌شود: بازده مورد انتظار و ریسک مورد انتظار (همان منبع). ریسکی که اغلب افراد یا مؤسسات با آن مواجه می‌باشند ناشی از رفتاری است که می‌تواند منجر به صدمات جانی و مالی به سایرین بشود. در حقیقت، ریشه این ریسک به خاطر مسئولیتی است که قانون و مقررات برای آنها وضع نموده است و بر مبنای آن افراد را مسئول صدمات و خسارت به دیگران دانسته است. بسیاری از مردم با خریدن بیمه شخص ثالث اتومبیل با ریسک مسئولیت ناشی از وسیله نقلیه در مقابل اشخاص ثالث، مقابله می‌کنند؛ اما بسیاری از آنها از این واقعیت بی‌خبر می‌باشند که سایر اقداماتشان که هیچ ربطی نیز با اتومبیل ندارد، می‌تواند ایجاد مسئولیت قانونی حتی با بار مالی و اعتباری بیشتری بنماید. مسئولیت حسابداران رسمی، بخصوص مسئولیت رفتار حرفه‌ای آنها از اهمیت بالایی برخوردار خواهد بود؛ زیرا اولاً تعداد بالقوه زیان دیدگان ناشی از عملکرد نادرستشان نسبت به سایر حرفه‌ها از جمله پزشکان و وکلا بسیار بیشتر می‌باشد. هزاران

سرمایه‌گذار یا اعتباردهنده می‌تواند زبان دیدگان ناشی از کوتاهی حسابداران رسمی در انجام وظایفشان باشد. ثانیاً هزینه، تنها موضوع مورد توجه در این زمینه نخواهد بود. این کوتاهی می‌تواند حسن شهرت وی و جامعه حرفه‌ای آن را که شرط بقا حرفه‌ای باشد، به شدت به خطر بی‌اندازد. به منظور دوری جستن از آسیب‌وارده و مخاطرات آن، منطق حکم می‌کند تا افراد با ریسک برخورد معقولانه داشته باشند که یکی از این فرآیندها انتقال ریسک است؛ از طریق این فرآیند یک نفر با ریسک تغییرات قیمت دارایی یا سهام خود با خریدن دارایی یا سهام دیگری که تغییرات قیمت آن برعکس دارایی اول است، مقابله نماید. بیمه، طریقه دیگر انتقال ریسک می‌باشد. در این رابطه، با پرداخت مبلغ ناچیز و مشخصی تحت عنوان حق بیمه از طرف یک نفر، نفر دوم یعنی شرکت بیمه و طبق قرارداد منعقد، تعهد می‌نماید در محدوده مشخصی زیان وارده به نفر اول یا وارده از طرف وی به نفر سوم (شخص ثالث) را جبران نماید. از سوی دیگر، در طول دو دهه اخیر مسئله شکایت علیه حساب‌برسان، تبدیل به یکی از اساسی‌ترین مشکلات حساب‌برسان شده است؛ همچنان که آمار ارائه‌شده این امر را تأیید می‌کند؛ برای مثال در آمریکا شش مؤسسه بزرگ حساب‌برسی در سال ۱۹۸۳ با سه شکایت روبه‌رو بودند، این در حالی است که شکایت علیه همین مؤسسات در سال ۱۹۹۳، ۲۱۰ مورد بوده است. این شش مؤسسه گزارش کرده‌اند، مبالغی که آن‌ها بابت خسارت، کاهش شکایت‌های احتمالی و حفظ اعتبار خود پرداخت کرده‌اند، از ۲/۶ درصد کل درآمد در سال ۱۹۸۳، به ۱۲ درصد در سال ۱۹۹۳ میلادی افزایش یافته است. پرات و استیس (۱۹۹۸) گزارش کرده‌اند، میزان دادخواهی حساب‌برسان در آمریکا از سال ۱۹۵۸ تا ۱۹۹۴، ۳۰۰ درصد افزایش یافته است. طبق گزارش مرکز کیفیت حساب‌برسی (۲۰۰۸) خسارت‌های پرداختی از سوی حساب‌برسان آمریکایی، بابت شکایت علیه آن‌ها، در ۳۶۲ مورد جمعاً به مبلغ ۵/۶۶ میلیارد دلار بوده است. همچنین در این دوره ۱۴۷ مورد ادعای خسارت علیه حساب‌برسان وجود داشته است و هر کدام حداقل ۱۰۰ میلیون دلار ادعای خسارت کرده‌اند که در مجموع نزدیک به ۲۱۰ میلیارد دلار می‌شود. در دیگر کشورهای توسعه‌یافته نیز این روند، حالت صعودی به خود گرفته است؛ برای مثال طبق گزارش بنیاد حسابداران رسمی انگلستان و ولز (۱۹۹۴) در انگلستان شکایت علیه حساب‌برسان به‌طور روزافزون در حال افزایش است. در ایران هرچند آمار رسمی در خصوص شکایت علیه حساب‌برسان در دسترس نیست، اما شواهد نقلی نشان می‌دهد در سال‌های اخیر میزان شکایت علیه حساب‌برسان افزایش یافته است. شکایت علیه حساب‌برسان علاوه بر تحمیل خسارت‌های هنگفت، هزینه‌های غیرمستقیمی را نیز بر حساب‌برسان و حرفه تحمیل می‌کند. شکایت علیه حساب‌برسان می‌تواند به شهرت اخلاقی و اعتبار حرفه‌ای آن‌ها آسیب برساند و بدین طریق باعث شود حساب‌برسان شبهه‌درآمدهای هنگفتی را از دست دهند. همچنین شکایت علیه حساب‌برسان ممکن است منجر به

افزایش حق بیمه مسئولیت آن‌ها گردد. تاکنون مطالعات بسیار محدودی در خصوص بیمه مسئولیت حرفه‌ای و بویژه بیمه مسئولیت حرفه‌ای حساب‌رسان صورت پذیرفته است لذا در این پژوهش به مطالعاتی که مرتبط با کیفیت کار حساب‌رس و شهرت می باشد پرداخته می شود.

فردریک و فیشر (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای به بررسی جنبه‌های تکنیکی دعاوی بیمه مسئولیت حرفه‌ای پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که روش‌های مختلفی برای نظارت، مدیریت و بررسی دعاوی بیمه مسئولیت حرفه‌ای به دلیل وجود بیمه‌های مسئولیت حرفه‌ای متعدد وجود دارد. نهایتاً در این تحقیق مسائل کلیدی مرتبط با بررسی و حل دعاوی بیمه‌های مسئولیت حرفه‌ای پزشکی و غیرپزشکی ارائه شده است.

کاترین (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای به پیاده سازی بیمه مسئولیت حرفه‌ای تولیدکنندگان محصولات غذایی در امریکا پرداخت. او در این مطالعه به منظور ضرورت ایجاد این رشته بیمه‌ای بیان داشت که ۴۶ درصد بیماری‌ها و ۲۳ درصد مرگ و میر مرتبط با مصرف مواد غذایی می باشد. همچنین، هزینه‌های پزشکی، کاهش کارایی و مرگ و میر زود هنگام به دلیل مرتبط با مصرف مواد غذایی سالانه حدود ۵۱ میلیارد دلار می باشد. در نهایت وی در مطالعه خود پیشنهادات و راهکارهای ایجاد این رشته بیمه‌ای در آمریکا را ارائه داده است.

گرانپولم و روس (۲۰۰۹) در مطالعه‌ای به ارزیابی بازار بیمه مسئولیت حرفه‌ای پزشکی در ایالت میشیگان امریکا پرداختند. نتایج تحقیق آنان نشان داد که بیشتر دعاوی در سال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ مربوط به پزشکان جراح بوده است. علاوه بر این، متوسط وقفه زمانی برای خاتمه بررسی یک ادعا برای سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۷ تقریباً ۴/۵ سال بوده و در سال‌های اخیر این مدت زمان در حال افزایش می باشد.

نیکبخت و محمودی خوشرو (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان بررسی عوامل موثر بر کیفیت حساب‌رسی در ایران با توجه به شاخصهای هیئت نظارت بر حسابداری شرکتهای سهامی عام (PCAOB) با بهره گیری از نظر خبرگان و استفاده از منطق فازی چنین نتیجه گیری نمودند که بیشترین تاثیر بر کیفیت حساب‌رسی از شاخصهای میانگین سابقه کاری، تخصص و تجربه صنعت، زمان بندی در ساعات کار شرکا، مدیران و بازیابی های کیفی به نسبت کل کار حساب‌رسی، شاخصهای مرتبط با استقلال و رعایت آن شاخص ها، انتشار مجدد صورتهای مالی و تاثیر آن بر بازار، حجم کار شرکا و کارکنان و جابجایی مکرر شرکا و مدیران ارشد موسسه نشات می گیرد. این هشت شاخص در مجموع نزدیک به ۸۰ درصد از درصد تجمعی شاخص ها را به خود اختصاص می دهند.

آقاسی و قانع (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای به بررسی نقش بیمه‌های اعتباری ناشی از عدم توانایی پرداخت در مدیریت ریسک اعتباری بانک‌ها با مطالعه موردی شعب بانک ملت استان اصفهان

پرداختند. جامعه آماری مورد مطالعه، کلیه کارکن اعتباری، مدیران و معاونین شعب بانک ملت استان اصفهان می‌باشد. جامعه تحت مطالعه ۲۴۰ نفر بوده و از نمونه تصادفی ۱۲۷ نفری استفاده گردیده است. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته به دست آمده که روایی آن به روش محتوایی تأیید و پایایی گویه‌های پرسشنامه با آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۶ تأیید گردید. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که در حالت کلی، استفاده از بیمه‌های اعتباری ناشی از عدم توانایی پرداخت منجر به مدیریت ریسک اعتباری بانک و کاهش مطالبات معوقه بانک می‌شود. تأثیر میزان تحصیلات پاسخگویان بر نگرش به نقش بیمه‌های اعتباری ناشی از عدم توانایی پرداخت در مدیریت ریسک اعتباری بانک ملت تأیید شده ولی تأثیر متغیرهای فردی نظیر جنسیت، سن و سابقه کاری پاسخگویان تأیید نشده است.

صالحی (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای به بررسی چالش‌ها، ضرورت‌ها و فرصت‌های بیمه مسئولیت مشاغل پزشکی پرداخت. او در این مطالعه در یافت که در ایران آمارها حاکی از آن است که در طی سال‌های ۸۰-۱۳۷۸ به طور متوسط فقط حدود ۲۳ درصد از پزشکان بیمه نامه مسئولیت مدنی را اخذ کرده‌اند. در این نوشتار ضمن بیان کلیاتی در خصوص بیمه مسئولیت حرف پزشکی و مصادیق تحت پوشش این نوع از بیمه‌ها، اهم استثنائات بیمه مسئولیت حرف پزشکی که در این قبیل موارد بیمه گر تعهدی به جبران خسارات وارده ندارد بررسی شده و پیشنهاداتی در این زمینه ارائه شده است.

قنبری و همکاران (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای به تخمین تابع تقاضای بیمه مسئولیت حرفه‌ای پزشکان در ایران پرداختند. برای این منظور از روش خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی و مدل تصحیح خطای دوره ۸۵-۱۳۶۹ بهره جسته شده است. نتایج حاصل از تخمین مدل نشان داد که در میان متغیرها، نرخ حق بیمه بالاترین اثر را بر تقاضای بیمه مسئولیت حرفه‌ای پزشکان داشته و بعد از آن به ترتیب متغیرهای تعداد شعب و نمایندگی‌ها، درآمد ملی و در نهایت خسارت پرداختی، بر تقاضای بیمه اثر می‌گذارند. با توجه به نتایج حاصل از تخمین مدل، فرضیه‌های مربوط به مثبت بودن رابطه تقاضای بیمه مسئولیت حرفه‌ای پزشکان با متغیرهای خسارت پرداختی، درآمد ملی و تعداد شعب و نمایندگی‌ها تأیید شده و رابطه معکوس نرخ حق بیمه با تقاضای بیمه اثبات شده است.

حبیب و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه هزینه‌های سیاسی و معاملات با اشخاص وابسته بر کیفیت حسابرسی پرداختند. در این تحقیق کاربردی که با رویکرد توصیفی - همبستگی انجام گردید، ۴۰۵ شرکت در طول دوره زمانی ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۴ در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی مورد بررسی گرفت. جهت بررسی معیار کیفیت حسابرسی در این پژوهش انتخاب حساب‌برسان بزرگ معیار برازش فرضیه‌ها قرار گرفت. نتایج پژوهش حاکی از آن

است وجود ارتباطات سیاسی باعث افزایش در میزان معاملات با اشخاص وابسته می‌شود که در نتیجه آن عملکرد صحیح شرکت می‌تواند دچار اختلال گردد. علاوه بر آن نتایج نشان داد شرکت‌های دارای ارتباطات سیاسی کمتر تمایل به داشتن حساب‌رسان بزرگ می‌باشند.

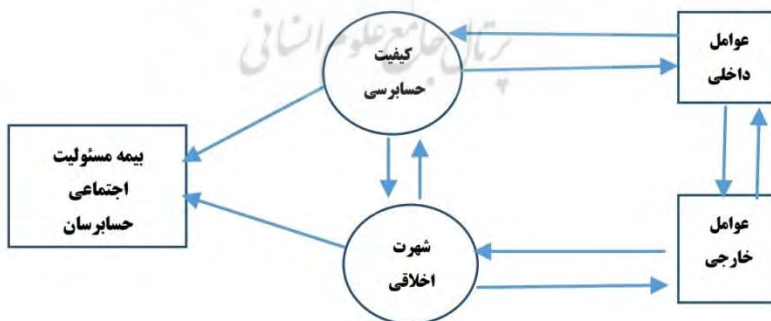
هوق، احمد و وان زیجل (۲۰۱۵) در تحقیقی به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر کیفیت سود و هزینه سرمایه پرداختند و به این نتیجه رسیدند که افزایش کیفیت حسابرسی به افزایش هزینه سرمایه منجر می‌شود.

فونگ، رامان و زو (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای به تاثیر شاخصهای نظارتی (PCAOB) در کشورهای خارج آمریکا پرداختند و در پژوهش خود ۵۵ کشور را آزمودند. هدف آنها این بود که شاخصهای مزبور را در بهبود کیفیت حسابرسی کشورهای غیر آمریکایی بررسی کنند، طبق نتایج بدست آمده استفاده از برنامه بازرسی بین المللی (PCAOB) سبب ارتقای کیفیت حسابرسی در کشورهای غیر آمریکایی خواهد شد.

بهار مقدم و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری و عدم اطمینان اطلاعاتی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد افزایش کیفیت حسابرسی منجر به بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری و کاهش عدم اطمینان اطلاعاتی می‌شود. همچنین نتایج پژوهش نشان داد از میان معیارهای اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی، نوع گزارشات حسابرس معیار مناسب‌تری برای اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی است.

نیکبخت و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی رابطه بین حق الزحمه حسابرسی و تجربه حسابرس با کیفیت حسابرسی پرداختند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که بین حق الزحمه حسابرس و کیفیت حسابرسی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد

مدل مفهومی پژوهش

نمودار ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به ادبیات پژوهش، فرضیه‌های زیر تدوین و مورد آزمون قرار خواهند گرفت:
فرضیه اول: حساب‌رسان مستقل بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای را بر کاهش ریسک شهرت اخلاقی خود مؤثر می‌دانند.

فرضیه دوم: حساب‌رسان مستقل بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای را بر کیفیت حسابرسی خود مؤثر می‌دانند.

این تحقیق از نظر هدف و غایت کاربردی - توسعه‌ای و از نظر روش اجرای تحقیق توصیفی و پیمایشی است. روش اجرای این تحقیق از لحاظ ماهیت، پیمایشی است. با توجه به اینکه متغیرها شناسایی نشده‌اند با روش تحلیل محتوا، ساختار اولیه و عوامل تأثیرگذار در هر یک از ابعاد الگو با تحلیل اسناد سازمانی و مصاحبه دقیق با خبرگان عوامل مؤثر شناسایی می‌شوند. لازم به ذکر است برای دستیابی به این مهم از رویکرد دلفی استفاده خواهد شد. جامعه آماری تحقیق حاضر (در دوره زمانی سه ماهه اول ۱۳۹۷) خبرگان مدیران بیمه و اعضای جامعه حسابداران رسمی می‌باشد و روش نمونه‌گیری روش قضاوتی است. لازم به ذکر است، در مورد انتخاب خبرگان و حساب‌رسان بایستی یکسری ویژگی‌ها از جمله موارد زیر را مدنظر قرار گیرد:

- ✓ با موضوع بیمه مسئولیت آشنا باشند.
- ✓ تجربه کافی در زمینه حسابرسی داشته باشند.
- ✓ دارای انگیزه برای شرکت در فرآیند دلفی را داشته باشند.
- ✓ احساس کنند که اطلاعات به‌دست‌آمده از یک توافق گروهی برای آن‌ها نیز ارزشمند خواهد بود.

پس از انجام مطالعات کتابخانه‌ای و شناسایی و با استفاده از مدل تحقیق دلفی، اجماع صاحب نظران در مورد نقش بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حساب‌رسان بر ریسک شهرت اخلاقی و کیفیت حسابرسی به دست آمد تا بدین وسیله نظر حساب‌رسان مستقل به وسیله تحقیق پیمایشی کسب گردد و رابطه همبستگی این عوامل مورد آزمون قرار گیرد.

در پرسشنامه‌ای که برای مدل تحقیق دلفی تهیه و برای اعضای گروه دلفی ارسال شد عواملی که بر مبنای مطالعات کتابخانه‌ای تهیه شده بود، همراه با سوالاتی که بنا به تجربه شخصی محققان بیشتر مرتبط با محیط ایران است و ممکن است در سایر کشورها به لحاظ شرایط دیگری صادق نباشد، در قالب ۱۲ سؤال، برای نظرخواهی خبرگان (طی سه ماهه ابتدای سال ۱۳۹۷) مطرح شد و ابتدا نظر آنان در مورد موافقت یا مخالفت با اثرگذاری هر یک از عوامل خواسته شد و سپس شدت موافقت یا مخالفت مورد پرسش قرار گرفت. طیف پنج‌گزینه‌ای

پرسشنامه شامل گزینه‌های "خیلی مؤثر"، "مؤثر"، "نسبتاً مؤثر"، "کم اثر" و "بی تأثیر" بوده و به ترتیب نمرات ۱ تا ۵ برای کمی شدن به آنها اختصاص داده شد. همچنین از ۱۱۵ پرسشنامه ارسالی برای اعضای گروه دلفی، پاسخ ۹۵ پرسشنامه در موقع تعیین شده دریافت شد (۵۰ نفر شریک مؤسسات حسابرسی، ۲۴ نفر مدیران ارشد بیمه ای و مدیران سازمان حسابرسی و ۲۱ نفر حسابداران رسمی شاغل در مؤسسات حسابرسی). در نهایت پس از بررسی مشخص شد همه عوامل پیشگفته مورد تأیید گروه دلفی قرار گرفته و ۱ سؤال باز نیز غالباً توسط گروه دلفی پاسخ داده نشد؛ لذا همان عوامل شناسایی شده قبلی همراه با دسته بندی صورت گرفته بین جامعه آماری توزیع شد.

در ارتباط با روایی پرسشنامه، به دلیل آن که ساختار و عبارت بندی سؤال‌های پرسش‌نامه می‌تواند تأثیر به‌سزایی بر روایی پرسش‌نامه و آزمودنی‌ها داشته باشد، آزمایش مقدماتی پرسش‌نامه انجام شد، بدین ترتیب که قبل از تکثیر و توزیع پرسش‌نامه بین افراد جامعه آماری، پرسش‌نامه بین تعدادی از افراد مجرب در این زمینه توزیع و از آنان خواسته شد که ضمن پاسخ دادن به سؤال‌های پرسش‌نامه، نظر خود را در رابطه با محتوای سؤال‌ها بیان کنند تا هرگونه اشکال و ابهام موجود در نحوه بیان سؤال‌ها رفع شده و همچنین تجدیدنظر نهایی در سؤال‌های پرسش‌نامه انجام شود. همچنین در این پژوهش، به منظور ارزیابی پایایی پرسش‌نامه این تحقیق از روش آلفای کرون باخ استفاده شده است. با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS 24 آزمون آلفای کرون باخ برای تمام سؤال‌های پرسش‌نامه انجام شد، که نتایج آن به شرح زیر است:

جدول ۱. مقدار ضریب آلفای کرون باخ

تعداد سؤالات	آلفای کرون باخ بر اساس مقادیر استاندارد شده	آلفای کرون باخ
۱۲	۰/۸۵۹	۰/۸۳۶

منبع: یافته‌های پژوهش

در جدول شماره ۱، مقدار ضریب آلفای کرون باخ به تفکیک مؤلفه‌های پرسشنامه به همراه مقدار مشابه آن که بر اساس مقادیر استاندارد شده محاسبه می‌گردد (این معیار کمتر تحت تأثیر خطای نظام‌دار - پراکنش غیرمتعارف - قرار می‌گیرد) ارائه شده است، با بررسی مقادیر موجود در جدول بالا می‌توان دریافت که میزان آلفای کرون باخ ارائه شده از نظر مقدار مناسب هست، به عبارت ساده‌تر پرسش‌ها دارای همبستگی متقابل نسبتاً مناسبی هستند و می‌توان اظهار داشت که پرسش‌های موردنظر همگی یک متغیر (یک صفت) را اندازه‌گیری می‌کنند.

روایی پرسشنامه نیز توسط دومعیار روایی همگرا و واگرا که مختص مدل‌سازی معادلات ساختاری است، بررسی (با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی آل اس ۳) شد. روایی همگرا به میزان توانایی شاخص‌های یک بعد در تبیین آن بعد اشاره دارد و روایی واگرا نیز بیانگر این مطلب است که سازه‌های مدل پژوهش بایستی همبستگی بیشتری با سؤالات خود داشته باشند تا با سازه‌های دیگر. در این پژوهش برای ارزیابی روایی از روایی همگرا با استفاده از معیار AVE (میانگین واریانس استخراج‌شده) مربوط به متغیرهای پژوهش استفاده شد که نتایج این معیار در جدول ۲ نشان داده شده است:

جدول ۲. نتایج میانگین واریانس استخراج‌شده متغیرهای پژوهش

متغیر	مسئولیت اجتماعی	ری ریسک حسابرسی	کیفیت حسابرسی
AVE	۰/۵۲۳	۰/۵۴۶	۰/۷۵۵

منبع: یافته‌های پژوهش

مقدار ملاک برای سطح قبولی AVE، ۰/۴ است. همان‌گونه که در جدول (۲) آمده است، تمامی مقادیر AVE مربوط به سازه‌ها از ۰/۴ بیشتر بوده و این مطلب، مؤید این است که روایی همگرای پرسشنامه حاضر در حد قابل قبول است.

برخی از عوامل داخلی و عوامل خارجی که توسط خبرگان طبق تکنیک دلفی به عنوان نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید بیمه مسئولیت اجتماعی حسابرسان شناسایی شده‌اند که این نقاط بیانگر نیاز به تدوین بیمه‌نامه‌های مسئولیت در جهت ارتقای کیفیت حسابرسی و شهرت اخلاقی می‌باشد که با تحلیل سلسله‌مراتبی AHP به شرح ذیل رتبه بندی شده‌اند.

شناسایی نقاط ضعف، نقاط قوت، فرصت‌ها و تهدیدهای توسعه بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حسابرسان

جدول ۳. نتایج شناسایی نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدیدهای توسعه بیمه مسئولیت حسابرسان در ایران را نشان می‌دهد:

جدول ۳. ماتریس عوامل داخلی و خارجی

رتبه	میانگین امتیاز	نقاط قوت (S)
۱	۴۰۰	انتقال ریسک‌های اخلاقی، حرفه‌ای فعالان حرفه حسابداری و حسابرسی
۳	۳۰۰	جمعیت بالقوه حسابداران و حسابرسان و تشکیلات وابسته
۶	۱۸۳	ارتقاء کیفیت سیستم‌های رایانه‌ای شرکت‌های بیمه جهت صدور این بیمه‌نامه
۵	۲۵۷	وجود تخصص بیمه‌های حرفه‌ای در شرکت‌های بیمه کشور

۴	۲.۷۰	بهره‌گیری از مکانیسم بیمه جهت مدیریت دعاوی فعالیت‌های حسابرسی	S5
۲	۳.۵۳	امکان ارتقای فعالیت‌های حسابرسی در جامعه و کاهش ریسک حسابرسی	S6
رتبه	میانگین امتیاز	نقاط ضعف (W)	
۱	۳.۷۳	ناقص و مبهم بودن قوانین و مقررات کنونی مسئولیت حرفه‌ای حسابران	W1
۵	۲.۷۷	اعتماد پائین جامعه و از جمله حسابران به پرداخت خسارت بیمه	W2
۶	۱.۶۰	تأخیر در پرداخت خسارت	W3
۴	۲.۸۳	عدم تبلیغات	W4
۲	۳.۵۳	کیفی بودن مبانی تشخیص خسارت بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حسابرسی	W5
۳	۳.۳۳	عدم اجرای کامل استانداردهای حرفه‌ای حسابرسی در ایران	W6
رتبه	میانگین امتیاز	فرصت‌ها (O)	
۱	۳.۹۰	نیاز جامعه به انواع بیمه‌های جدید در آینده	O1
۴	۳.۵۷	افزایش آگاهی جامعه از حرفه حسابرسی	O2
۲	۳.۷۰	اهمیت یافتن بازار بورس و نیاز سرمایه‌گذاران به گزارش‌های حسابران	O3
۶	۲.۱۷	کاهش تحریم‌های بین‌المللی	O4
۵	۲.۵۷	افزایش تمایل سرمایه‌گذاران خارجی به سرمایه‌گذاری در کشور	O5
۳	۳.۶۷	توسعه بازار بیمه‌ای در ایران	O6
رتبه	میانگین امتیاز	تهدیدها (T)	
۷	۲.۶۰	رکود حاکم بر فعالیت‌های اقتصادی	T1
۱	۳.۹۳	فرهنگ پائین بیمه‌ای و ریسک اخلاقی در ایران	T2
۶	۲.۹۷	اعتقاد به قضا و قدر الهی و فداکاری در بین ایرانیان	T3
۳	۳.۷۳	ناآگاهی جامعه و به‌ویژه سرمایه‌گذاران از قوانین مسئولیت حسابرسی	T4
۵	۳.۴۰	جدی نگرفتن رعایت الزامات حسابرسی توسط حسابران	T5
۲	۳.۸۷	نامعلوم بودن مفهوم ریسک حسابرسی برای دستگاه قضایی	T6
۴	۳.۶۰	عدم وجود افراد خبره برای بیمه مسئولیت حسابرسی در ایران	T7

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که در میان نقاط قوت بیمه مسئولیت حساب‌برسان در ایران به ترتیب: ۱. انتقال ریسک‌های فعالان حرفه حسابداری و حسابرسی، ۲. امکان ارتقای فعالیت‌های حسابرسی در جامعه و کاهش ریسک حسابرسی ۳. جمعیت بالقوه حسابداران و حساب‌برسان و تشکیلات وابسته، دارای بیشترین امتیاز می‌باشند. همچنین، در میان نقاط ضعف به ترتیب: ۱. ناقص و مبهم بودن قوانین و مقررات کنونی مسئولیت حرفه‌ای حساب‌برسان، ۲. کیفی بودن مبانی تشخیص خسارت بیمه مسئولیت حرفه‌ای حسابرسی ۳. عدم اجرای کامل استانداردهای حرفه‌ای حسابرسی در ایران دارای بیشترین امتیاز می‌باشند. همچنین در میان فرصت‌ها به ترتیب: ۱. نیاز جامعه به انواع بیمه‌های جدید در آینده، ۲. اهمیت یافتن بازار بورس و نیاز سرمایه‌گذاران به گزارش‌های حساب‌برسان ۳. توسعه بازار بیمه‌ای در ایران دارای بیشترین امتیاز می‌باشند. در نهایت، در میان تهدیدهای بیمه مسئولیت حساب‌برسان در ایران به ترتیب: ۱. فرهنگ پائین بیمه‌ای و ریسک اخلاقی در ایران، ۲. نامعلوم بودن مفهوم ریسک حسابرسی برای دستگاه قضایی ۳. ناآگاهی جامعه و به‌ویژه سرمایه‌گذاران از قوانین مسئولیت حسابرسی دارای بیشترین امتیاز می‌باشند.

آمار توصیفی پاسخ‌دهندگان

مشخصات پاسخ‌دهندگان در این مطالعه با استفاده از سه متغیر جمعیت شناختی سن، جنسیت و سطح تحصیلات صرفاً جهت گزارش سیمای آزمودنی‌ها، مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول ۴. آمار توصیفی پاسخ‌دهندگان

متغیر	سطوح	فراوانی	درصد فراوانی
سن	۳۰-۴۰ سال	۱۹	۲۰
	۴۱-۵۰ سال	۲۸	۲۹/۴
	۵۱-۶۰ سال	۳۸	۴۰
	بالاتر از ۶۱ سال	۳	۳/۲
	پاسخ داده نشده	۷	۷/۳
جنسیت	مرد	۴۳	۴۵/۳
	زن	۵۰	۵۲/۶
	پاسخ داده نشده	۲	۲/۱
سطح تحصیلات	کارشناسی	۳۰	۳۱/۷
	کارشناسی ارشد	۵۲	۵۴/۷
	دانشجوی دکتری	۸	۸/۴
	دکتری	۵	۴/۲

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج پژوهش

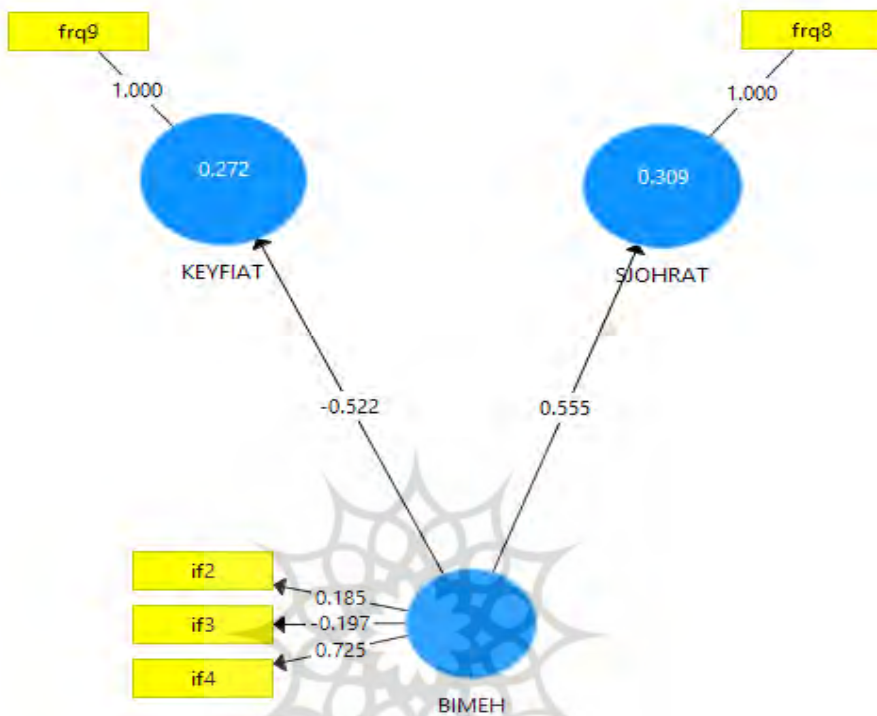
به منظور اطمینان یافتن از وجود و یا عدم وجود رابطه علی میان متغیرهای پژوهش و بررسی تناسب داده‌های مشاهده شده با مدل‌های مفهومی پژوهش، فرضیات پژوهش با استفاده از مدل معادله‌های ساختاری آزمون شدند. در این پژوهش از مدل یابی معادلات ساختاری و روش حداقل مربعات جزئی (PLS) جهت آزمون فرضیات و برازندگی مدل استفاده شده است. PLS نگرشی مبتنی بر واریانس است که در مقایسه با تکنیک‌های مشابه معادلات ساختاری مانند لیزرل و آموس، نیاز به شروط کمتری دارد. به عنوان مثال، برعکس لیزرل، مدل یابی مسیر PLS برای کاربردهای واقعی مناسب‌تر است؛ به ویژه هنگامی که مدل‌ها پیچیده‌تر هستند و یا توزیع داده‌ها غیر نرمال می‌باشد؛ استفاده از این نگرش مناسب‌تر خواهد بود. البته مزیت اصلی مدل یابی PLS نسبت به لیزرل در این است که به تعداد کمتری از نمونه نیاز دارد. هرچند که در این تحقیق از حجم نمونه نسبتاً بالایی استفاده شده است. PLS هم‌زمان دو مدل را بررسی می‌نماید: مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری) که ارتباط متغیرهای آشکار با متغیرهای پنهان را بررسی می‌کند و مدل درونی (مدل ساختاری)، که ارتباط متغیرهای پنهان با متغیرهای پنهان دیگر را اندازه‌گیری می‌کند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها در جدول (۵) ارائه گردیده است.

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

ردیف	فرضیه‌ها	ضریب مسیر	نتیجه آزمون
۱	اول	۰/۰۱۵	تائید آزمون
۲	دوم	۰/۰۳۰	تائید آزمون

منبع: یافته‌های پژوهش

بنابراین با توجه به آزمون فرضیه‌های پژوهش در جدول ۵ این طور استنباط می‌شود که فرضیه‌های پژوهش به دلیل اینکه ضریب مسیر برای فرضیه ۱ عدد ۰/۰۱۵ بوده و فرضیه دوم عدد ۰/۰۳۰ می‌باشد بنابراین چون کمتر از ۰/۵ است. بنابراین هر دو فرضیه تایید می‌گردد. همچنین مدل تحقیق در حالت تخمین استاندارد به شرح ذیل شکل شماره ۲ حاصل شده است.

شکل ۲. مدل تحقیق در حالت تخمین استاندارد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نتیجه‌گیری

به دنبال رسوایی‌های مالی شرکتها و بحران‌های مالی طی دو دهه اخیر، انگشت اتهام تا حدودی به سمت حسابرسان و کیفیت حسابرسی نشانه رفته است. در ایران نیز پس از کشف تقلب بانکی در سال ۱۳۹۰، برخی کارشناسان، ادعای شکست حسابرسی را مطرح کردند. در پاسخ به این رویدادها، از یک طرف، قانون‌گذاران تغییراتی را در دستور کار قرار دارند. برای مثال، قانون ساربنز آکسلی در سال ۲۰۰۲ در آمریکا وضع شد تا شرکتها و موسسات حرفه‌ای به اصول اخلاقی و آیین رفتار حرفه‌ای پایبند شوند و همچنین به بی‌نظمی‌های گزارشگری مالی سروسامان دهد. در این باره تحولاتی نیز در زمینه‌ی حاکمیت شرکتی انگلستان رخ داد. که باعث افزایش رعایت اخلاق و موازین حرفه‌ای گردید از طرف دیگر، سیاست‌گذاران بار دیگر بر روی اهمیت حسابرسی مؤثر و کارآمد به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی بازارهای سرمایه تمرکز نمودند و تلاش‌هایی را برای شناسایی محرک‌های کلیدی کیفیت حسابرسی و در نتیجه حفظ و بهبود شهرت اخلاقی و حرفه‌ای حسابرسان انجام دادند. سرمایه‌گذاران معتقدند در صورتی که در نتیجه استفاده از صورت‌های مالی گمراه‌کننده به آن‌ها زیان وارد شود، حسابرسان باید تاوان آن را بپردازند و زیان آن‌ها را جبران کنند. بنابراین ممکن است در مواردی که به سرمایه‌گذاران زیان وارد شود، حسابرسان مورد بازخواست قرار گیرند. در نتیجه، حسابرسان باید در خدمات خود این ریسک را لحاظ کنند و لذا بیمه مسئولیت حرفه‌ای در این میان مطرح شد.

نتایج فرضیه اول نشان داد که حسابرسان مستقل بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای را بر کاهش ریسک شهرت اخلاقی خود مؤثر می‌دانند و ارتباط منفی و معناداری میان بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای و ریسک شهرت اخلاقی حسابرسان وجود دارد. این یافته نشان می‌دهد که حسابرسان از بیمه مسئولیت حرفه‌ای به‌عنوان ابزاری در جهت کاهش ریسک شهرت اخلاقی و خسارات استفاده می‌نمایند. در ارتباط با فرضیه دوم نتایج نشان داد که حسابرسان مستقل بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای را بر کیفیت حسابرسی خود مؤثر می‌دانند. این یافته نشان می‌دهد که حسابرسان به بیمه به‌عنوان سپر مالی در برابر مخاطرات ناشی از کیفیت حسابرسی پایبند می‌نگرند. به مؤسسات حسابرسی پیشنهاد می‌شود علاوه بر اینکه به کیفیت حسابرسی اهمیت دهند و همچنین در ارتباط با بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای خود اقدام نمایند. و به سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان پیشنهاد می‌شود به نتایج این پژوهش از دیدگاه عدم تأثیرگذاری بیمه مسئولیت بر کیفیت حسابرسی توجه نمایند. برای پژوهش‌های آتی، بررسی تأثیر اندازه حسابرس بر رابطه میان بیمه مسئولیت حرفه‌ای و ریسک شهرت؛ بررسی نقش بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حسابرسان بر ریسک شهرت و کیفیت حسابرسی از دیدگاه صاحب‌کاران؛ بررسی نقش بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حسابرسان بر ریسک شهرت اخلاقی و کیفیت حسابرسی با استفاده از رویکرد دلفی فازی؛ بررسی نقش بیمه مسئولیت اجتماعی و حرفه‌ای حسابرسان بر عملکرد عملیاتی حسابرسان با استفاده از رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها، پیشنهاد می‌شود. همچنین مهم‌ترین محدودیت این پژوهش را می‌توان وجود پژوهش‌های محدود در ارتباط با موضوع حاضر نام برد.

فهرست منابع

۱. آقاسی، سعید، قانع، مریم، (۱۳۹۴)، بررسی نقش بیمه‌های اعتباری ناشی از عدم توانایی پرداخت در مدیریت ریسک اعتباری بانک‌ها با مطالعه موردی شعب بانک ملت استان اصفهان، کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد و سامانه‌های مالی، دبی.
۲. بهارمقدم، مهدی؛ جوکار، حسین؛ شمس‌الدینی، کاظم. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری و عدم اطمینان اطلاعاتی. پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی.
۳. صالحی حمیدرضا. (۱۳۹۳). بیمه مسؤولیت مدنی مشاغل پزشکی؛ چالش‌ها، ضرورت‌ها و فرصت‌ها. فصلنامه علمی - پژوهشی حقوق پزشکی. ۸ (۲۹): ۱۳۱-۱۶۶.
۴. علی قنبری، مهدی صادقی شاهدانی، نوشین خانی قریه گبی. (۱۳۸۹). تخمین تابع تقاضای بیمه مسؤولیت حرفه‌ای پزشکان در ایران. صنعت بیمه، سال بیست و پنجم بهار ۱۳۸۹ شماره ۱ (پیاپی ۹۷).
۵. نیکبخت، محمدرضا؛ شعبان زاده، مهدی؛ کنار کار، امین. (۱۳۹۵). رابطه بین حق الزحمه حسابرسی و تجربه حسابرس با کیفیت حسابرسی. فصلنامه مدیریت و حسابداری. دوره دوم-شماره ۱، ص ۱۹۰ - ۲۰۸.
۶. داوودی نصر، مجید، طالب نیا، قدرت الله، زویایی، رمضان علی، صالحی امیری، سید رضا (۱۳۹۷)، تبیین الگوی مناسب حسابرسی مسؤولیت اجتماعی (اخلاق اجتماعی) شرکت‌ها از دیدگاه حقوق بشر و ارزش‌های اجتماعیا استفاده از رویکرد تحلیل عاملی اکتشافی و مدل‌سازی معادلات ساختاری فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال هفتم، شماره ۲۵.
7. Chung, H. H.& Wynn, J. P. (2008). Managerial legal liability coverage and earnings conservatism. Journal of Accounting and Economics, 46(1), 135-153.
8. Core, J. E. (1997). On the corporate demand for directors' and officers' insurance. The Journal of Risk and Insurance, 64(1), 1636-1669.
9. Frederick J. Fisher, J.D. (2014), TECHNICAL ASPECTS OF PROFESSIONAL LIABILITY CLAIMS, professional Liability insurance, 1-15.
10. Fung, S.Y.K., Raman, K.K. and Zhu, X. (2017), Does The (PCAOB) international inspection program forign clients? Journal of accounting and Economics, 64(1), 15-36
11. Golli, D., Elefanti, M., Valotti, G. (2013), From Corporate To Shared Social Responsibility Community Governance and Social Capital Creation Through Collaboration.
12. Granholm, J.M. ross, k. (2009), evaluation of the Michigan Medical Professional Liability insurance Market, State of Michigan, Office of financial and insurance regulation, Department of Energy, labor and economic growth, Stanley "SKIP" Pruss, director.
13. Griffith, S. J. (2005). Uncovering a gatekeeper: Why the SEC should mandate disclosure of details concerning directors' and officers' liability

insurance policies. *University of Pennsylvania Law Review*, 154(5), 1147–1208.

14. Habib, A., Muhammadi, A H., Jiang, H. (2018). Political connections, related party transactions, and auditor. *International Journal of Accounting & Information Management*, Vol. 26 Issue: 1, pp.59-80, <https://doi.org/10.1108/IJAIM-08-2016-0086>

15. Holderness, C. (1990). Liability insurers as corporate monitors. *International Review of Law and Economics*, 10(2), 115–129.

16. Houque, N., Ahmed, K. and Vanzijl, T. (2015), Effect of Audit Quality on earnings quality and cost of equity capital : evidence from india . victoria university of wellington . available online at : [http:// research archarchive . www.ac.nz/handle/ 10063/4173](http://research.archarchive . www.ac.nz/handle/ 10063/4173).

17. Kathryn, A. B. (2013), Food Product Liability Insurance: Implications for the Marketing of Specialty Crops, *The magazine of food, farm, and resource*, 28(4).

18. Merchant, Kenneth & Van der Stede, W.A. (2011). *Management Control Systems: Performance Measurement, Evaluation and Incentives*.

19. O'Sullivan, N. (1997). Insuring the agents: The role of director's and officers' insurance in corporate governance. *The Journal of Risk and Insurance*, 64(3), 545–556.

20. Pratt, J., and J. Stice. (1994). The Effects of Client Characteristics on Auditor Litigation Risk Judgments, Required Audit Evidence and Recommended Audit Fees. *The Accounting Review*. Vol. 69, Pp. 639–656.

21. Tevdello, R., Vanstralen, M. (2008). The effect of audit quality on firm governance. *International Journal of Law and Management*, Vol. 12 Issue: 2, pp.439-452.

22. Wynn, J. P. (2008). Legal liability coverage and voluntary disclosure. *The Accounting Review*, 83(6), 1639–1669.

پی‌نوشت‌ها

1. Structural Equation Modeling (SEM)
2. Partial least Squares (PLS)

شرویش گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتمال جامع علوم انسانی